

Joan Roura-Parella, pedagogia i filosofia

GUILLEM TURRÓ

AMB ROURA-PARELLA ENS LES HAVEM AMB UN DELS NOSTRES QUE MÉS ENÈRGICAMENT HAN ESBERLAT EL TÒPIC QUE pesa sobre el tremp català, a saber, la manca de tota propensió per a la filosofia. Però abans de passar al que acabarà essent una justificació del que acabem de dir, val més que anem a pams.

Un esbós biogràfic

Per aquesta raó començarem amb un esbós biogràfic. Nascut a Tortellà el 1897 (n'hem celebrat el centenari sense pena ni glòria) va obtenir amb excel·lents acreditacions acadèmiques el títol de mestre després de cursar estudis a l'Escola Normal de Girona. Serà ja en aquest període quan el seu esperit comenci a afaïonar-se. La qual cosa s'esdevindrà a l'empara del mestratge de Cassià Costal, fet que el durà a fer-se un lloc en el moviment de renovació pedagògica. Es tractarà d'una línia que no es veurà interrompuda quan a Madrid assisteixi a les classes de M. B. Cossío i connecti amb el nucli de la *Institución Libre de Enseñanza*. I de Madrid passarà a Canàries, com a professor de l'Escola Normal de Las Palmas. Aquí hi romandrà fins al 1930.

Però on veritablement rebrà un sotrac del tot decisiu per al seu avenir intel·lectual serà a Berlín. De la mà d'Eduard Spranger sofrirà un veritable punt d'inflexió dins la seva trajectòria.

Aquesta ja des d'ara i per sempre restarà marcada per les ciències de l'esperit en la més estricta ascendència diltheyana. També d'aquesta època n'arrencarà l'interès per la tradició cultural germànica i això tant pel que fa a literatura com a filosofia. No obstant això, no hi ha cap mena d'obstacle perquè la primerenca vocació científica quedi desassistida i noms com els de Turró, Pi i Sunyer i Cannon continuïn essent-li molt propers.

Fruit de tot aquest procés, l'ideari de Roura-Parella s'inscriurà dins el culturalisme de caire vitalista i pragmàtic, que, ensems, no farà més que apuntar vers la seva constant preocupació per la formació humana. Si és veritat, i per Roura ho és, que tot gira al voltant de la pedagogia, ho serà perquè el primat de l'acció és indubtable.

Retornat del seu periple alemany, ingressarà com a professor a l'Escola Normal de la Generalitat de Catalunya. D'ella, i fruit dels estretíssims lligams que hi mantingué, guardarà per sempre més un gustós record. Les seves pròpies paraules ens ho signifiquen: «*en el córrer dels anys he tingut l'oportunitat de visitar les millors institucions per a la formació de mestres d'Europa i el Nou Món, i cap no m'ha semblat tan perfecta com l'Escola Normal de la Generalitat*». Fruit del deixant berlinès i pel que respecta a l'ensenyament d'aquests anys haurem de destacar la importància concedida en tot moment als valors.

A redós del lligam que s'establí amb el Seminari de Pedagogia de la Universitat de Barcelona, Roura s'hi acabarà incorporant com a professor de didàctica a la Secció de Pedagogia de la Facultat de Filosofia i Lletres i Pedagogia. Allí es trobarà amb una de les institucions més reixides del moment en l'atrevida comesa de ser un autèntic focus intel·lectual. Al seu bell mig la figura esplèndida de Xirau, davant la qual el nostre protagonista sempre s'inclinà. D'aquesta etapa també sobresortirà el magne paper que tindrà a l'hora d'impulsar i mantenir la *Revista de Psicología i Pedagogia*.

Pel que fa a la seva ubicació intel·lectual, en ressaltarà la cada cop major atenció que prestarà a temàtiques artístiques i d'educació estètica. Alhora que no desaprofitarà les oportunitats de viatjar arreu d'Europa per assistir a nombroses conferències i congressos. La voluntarietat d'aquests viatges s'estroncarà quan a final de gener del 1939 hagi d'emprendre l'exili en companyia de Xirau i Machado. Seran esdeveniments que deixaran la més indeleble empremta en la seva ànima.

Arribat a Amèrica, el seu primer assentament el trobarem a Mèxic, on tot coincidint amb Xirau desplegarà una intensa activitat no només de caire educatiu i intel·lectual, sinó també humà. Pel que fa a això últim i només a tall d'exemple, caldria esmentar l'amistat pregona que encetà amb Agustí Bartra.

De Mèxic es traslladarà als EUA, on tot i que la feina, gràcies a sovintejades ofertes, mai li mancà, passarà per dificultats espirituals i angúnies que el duran a confessar a Bartra que *«el nostre destí, més que tràgic, és desesperat»*. No obstant això, mai s'apartarà del veritable nervi de la seva vida, eixamplant i aprofundint la seva cosmovisió intel·lectual. Res més coherent amb el seu ideal de la unitat del coneixement.

Pedagogia i filosofia

Un cop haver passat revista a la seva vida, ens entretindrem un xic més en el que constitueixen les grans vocacions de Roura: la pedagogia i la filosofia.

Ja ho hem dit, i convindrà no oblidar-ho. El pensament de Roura girarà al voltant de la unitat del coneixement humà fruit nogensmenys de la unitat en què reposen home i món. D'aquest pressupòsit es derivarà l'entendre la pedagogia com una ciència espiritual, o el que és el mateix, una ciència bastida partint de la convergència que tant naturalisme (el que és) com metafísica (el que ha de ser) tenen dins el món de l'humà.

Això voldrà dir apostar per una pedagogia que tindrà en tot moment per horitzó

la vida. En tot aquest itinerari la petja d'Spranger hi serà present atès que

l'home (esperit subjectiu) per a esdevenir com a tal ho haurà de fer xop de

cultura (esperit objectiu). Es tractarà d'un cercle en forma de procés

vital que en el seu centre contindrà l'home, la cultura i l'educació.

Aquesta darrera com a necessària mediació entre la vida i l'esperit.

Però si aquesta serà a grans trets l'orientació en el si de la qual es

mourà com a professor del Seminari, durant l'exili no farà ni més

ni menys que aprofundir-la en una direcció eminentment

estètica i artística. Això culminarà en una concepció estètica

que s'inscriu en la dialèctica de l'expressió i la forma. El que a

Roura més li interessarà serà concebre l'art en la seva

modulació educativa. Educació que no només tindrà un fi en si

mateixa, sinó que tindrà una inequívoca implicació

comunitària. Aquesta serà el conjunt harmònic i integrat de

totes aquelles persones que hagin fet de la seva vida una obra

d'art. D'això se'n dirà realitzar-se a un mateix.

I és que l'home, en primera instància ésser orgànic i natural,

trobarà l'autèntic *locus* en el món de l'esperit. És per això mateix que

de l'home se'n podrà dir que és un ésser axiològic, o el que és el

mateix, dotat de responsabilitat i llibertat. L'empremta goethiana hi serà

present amb allò que l'home és *«el que ha d'arribar a ser»*. El coneix-te a tu

mateix socràtic al servei de l'autoformació.

El corol·lari d'aquest desplegament vital del qual cadascú n'ha de ser el propi

rector serà la nostra ocupació professional. La vocació ens n'haurà d'indicar les traces.

Assolir-ho voldrà dir haver acomplert el precepte segons el qual viure significa unificar. Lema d'ascendència clàssica, i que en Goethe i Schiller trobarem dos dels seus més insignes garants.

Un altre tema important, al qual, encara que hagi estat de puntetes ja ens hi hem referit, serà el de la globalitat de la seva obra. El pensament i la cultura no podran ser altra cosa que sistemes, puix graviten al voltant de la unitat de la condició humana. Serà per aquest motiu que el filòsof garrotxí s'alçarà enfront de concepcions antropològiques a l'ús, tals com el mecanicisme, el vitalisme o el conductisme. El seu error: l'esbiaixament amb què han resolt la problemàtica humana. Aquesta unitat funcional es traduirà en l'àmbit social en un rebuig tant de l'individualisme radical com dels totalitarismes, tendències, les dues, predominants en l'època. La cultura, en ser essencialment històrica, ens alligona que només d'aquesta manera, de la mà del passat, podrem arribar a habitar en el regne de l'esperit. Per tot això, per al nostre autor educar equivaldrà a vivificar, o el que és el mateix, a nodrir espiritualment això que en diem home. Res més difícil, i alhora més engrescador.

Joan Roura-Parella

Guillem Turró i Ortega és llicenciat en
geografia i història i en filosofia.

